

ӨГӨГДЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГЫН ТӨСЛИЙГ ДАГАЛДУУЛАН НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР

Хуулийн төслийг Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан хууль дээдлэх, хүний эрх, эрх чөлөөг хангах, өмчийн эрхийг хамгаалах, мэдээлэл хайх, хүлээн авах эрхийг хэрэгжүүлэх, аж ахуй эрхлэх эрх чөлөөг баталгаажуулах, үндэсний аюулгүй байдлыг хангах суурь зарчимд нийцүүлэн боловсруулсан. Монгол Улсын олон улсын гэрээгээр хүлээсэн хүний эрх, хувийн мэдээлэл, хувийн нууц, мэдээлэл хайх, хүлээн авах эрх, шинжлэх ухаан, технологи, цахим худалдаа, кибер аюулгүй байдал, хөрөнгө оруулалттай холбоотой нийтлэг зарчимд харшлахгүй. Зохицуулалтын арга барил нь хүний эрх болон эрсдэлд суурилсан, ил тод, ялгаварлалгүй, хариуцлагатай, кибер аюулгүй байдлыг хангасан байна.

Хуулийн төсөлтэй холбогдуулан Ажиллах хүчний шилжилт хөдөлгөөний тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Чөлөөт бүсийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Зөрчлийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай зэрэг хуулийн төслийг тус тус боловсруулсан.

Дээрх 5 хуулийн гол агуулга, хуулийн зохицуулалтыг дараах байдлаар тусгасан.

1.Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай

Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлд хүн, хуулийн этгээдийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг зөрчихгүйгээр, тэдгээрийн эрэлт, хэрэгцээг харгалзан эдийн засаг, бизнесийг дэмжих, судалгаа, шинжилгээний ажлыг хөгжүүлэх, мэдээллийн ил тод байдал, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор нээлттэй, хязгаарлалттай болон хаалттай мэдээллийн хүн, хуулийн этгээд, төрийн болон албаны нууцад хамаарах мэдээллийг тодорхойлох боломжгүй болгон нээлттэй өгөгдөл болгож ашиглах талаар зохицуулсан хэдий ч хаалттай, хязгаарлалттай мэдээллийг тодорхой нөхцөл, эрх, зөвшөөрлийн хүрээнд дахин ашиглах эрх зүйн зохицуулалтгүй байгааг шийдвэрлэх зохилгоор Өгөгдлийн тухай хуулийн төслийг боловсруулж, хууль хоорондын давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах зорилгоор Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуульд туссан өгөгдөлтэй холбоотой суурь зохицуулалттай хэсэгт нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан.

2.Чөлөөт бүсийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын 2025 оны 109 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Монгол Улсыг 2026-2030 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийн үр дүн”-ийн 10.2-т “Өгөгдлийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах замаар дижитал эдийн засгийг нэмэгдүүлнэ.” гэж, 10.2.1.1-д “Олон улсын дата

төвийн чөлөөт бүс бий болгох замаар мэдээллийн технологийн салбарын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.” гэж заасан.

Өгөгдлийн тухай хуулийн төслийн үзэл баримтлалын хоёрдугаар хэсгийн 4-т өгөгдлийг туршилтын орчинд ашиглах зохицуулалтыг бий болгох, Монгол Улсад дотоодын болон гадаадын дата төв (ногоон дата төв), үндэстэн дамнасан олон улсын дата төвийн үйл ажиллагааг эрхлэх, уг үйл ажиллагааг Монгол Улсын чөлөөт бүсэд эрхлэхтэй холбоотой эрх зүйн орчныг бүрдүүлж, тэдгээрт хадгалж буй өгөгдлийн халдашгүй байдлыг хангахтай холбоотой тусгай дэглэм бүхий харилцааг хуулийн төсөлд тусгах талаар заасан.

Түүнчлэн Өгөгдлийн тухай хуулийн төсөлд дата төвийн үйлчилгээ эрхлэхэд шаардлагатай дэд бүтцийг бий болгохтой холбоотой гадаадын этгээдийн хүсэлтийг шийдвэрлэх ажлыг нэг цонхны үйлчилгээгээр явуулахаар заасан бөгөөд уг нэг цонхны үйлчилгээг төрийн цахим үйлчилгээ хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага эрхлэхээр заасан нь хуулийн нэг гол зохицуулалт юм.

3.Ажиллах хүчний шилжилт хөдөлгөөний тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай

Дата төвд уригдан ажиллаж байгаа, нарийн мэргэжлийн инженер, техникийн гадаад ажилтныг ажлын байрны төлбөрөөс бүрэн чөлөөлөхөөр хуульчилж байна. Үүний зэрэгцээ цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас тодорхойлсон дата төвийн үйлчилгээ эрхлэгч ажил олгогчид ажиллах гадаад ажилтны тоо, хувь хэмжээнд хуульд заасан гадаад ажилтан ажиллуулах квотын хязгаарлалт хамаарахгүй байх зохицуулалтыг шинээр суулгалаа. Учир нь глобал дата төвүүдийн дэд бүтцийг угсрах, удирдах, кибер аюулгүй байдлыг хангах нарийн мэргэжлийн инженерүүд дотоодын зах зээлд дутагдалтай байгааг нөхөх зорилгоор энэхүү хөнгөлөлтийг тусгасан бөгөөд уг зохицуулалт нь Монгол Улсыг олон улсын интернэтийн транзит урсгал дамжсан, бүс нутгийн “Дата хаб” (Data Hub) болон хөгжихөд шаардлагатай дэлхийн хэмжээний ноу-хау, технологийн соёлыг шуурхай нэвтрүүлэх хөдөлмөрийн зах зээлийн нөхцөлийг бүрдүүлнэ гэж үзсэн.

Мөн урт хугацаандаа гадаадын өндөр зэрэглэлийн инженерүүд дотоодын залуу боловсон хүчнийг ажлын байран дээр сургаж, чадавхжуулах чухал ач холбогдолтой.

Технологийн салбарт дэлхийд хүлээн зөвшөөрөгдсөн нарийн мэргэжлийн инженерүүд (жишээ нь Cisco, AWS, Oracle-ийн дээд түвшний сертификаттай мэргэжилтнүүд) заавал Монголын боловсролын байгууллагуудаар явж дипломоо баталгаажуулах гэж цаг алдахгүй. Төрийн баталсан жагсаалтад орсон сертификаттай гадаад инженерийг дата төв урьж ажиллуулахад, түүний гэрчилгээг үндэслэн ажлын байрны төлбөрөөс чөлөөлөх санхүүгийн хөнгөлөлт нь идэвхжинэ.

4.Зөрчлийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай

Өгөгдлийн тухай хуулиар тогтоосон суурь хориглолтууд болон дата төвийн үйл ажиллагааны аюулгүй байдлын шаардлагыг зөрчсөн үйлдэлд хүлээлгэх хариуцлагын тогтолцоог бий болгож, Зөрчлийн тухай хуульд шинэ зүйл, заалт нэмж оруулж байна. Тухайлбал, хүнийг таних боломжгүй болгож боловсруулсан өгөгдлийг (Pseudonymous Data) зөвшөөрөлгүйгээр буцаан сэргээх, хүнийг дахин тодорхойлох, эсхүл дата төв нь хэрэглэгчийн өгөгдлийг зөвшөөрөлгүй хуулбарлах, устгах, өөрчлөх үйлдлүүдийг зөрчилд тооцно. Эдгээр ноцтой зөрчлийг гаргасан хүнийг 2,000 нэгж (2 сая төгрөг), хуулийн этгээдийг 20,000-аас 50,000 нэгж (20-оос 50 сая төгрөг) хүртэлх мөнгөн дүнгээр торгох эрх зүйн санхүүгийн тусгайлан зааж өглөө.

Өгөгдлийн зах зээлд бизнесийн итгэлцэл үүсгэх, иргэдийн цахим халдашгүй байдлыг хамгаалахад ийм хэмжээний санхүүгийн бодит хариуцлага зайлшгүй хэрэгцээтэй юм. Энэхүү зохицуулалт нь хувийн болон бизнесийн өгөгдлийг хууль бусаар ашиглахаас урьдчилан сэргийлэх, дата төвүүдийн хариуцлагыг олон улсын жишигт (EX-ны GDPR) ойртуулах суурь алхам болно.

5.Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай

Зөрчлийн тухай хуульд шинээр нэмэгдсэн өгөгдлийн харилцаатай холбоотой зөрчлүүдийг харьяалан шалгах, шийдвэрлэх эрх бүхий байгууллага, улсын байцаагчийн чиг үүргийг тус хуульд нарийвчлан зааж байна. Өгөгдлийн нууцлал алдагдах, дата төвийн үйл ажиллагааны журам зөрчигдөх зэрэг технологийн нарийн мэргэжлийн зөрчлүүдийг цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын хяналт шалгалтын улсын байцаагч шалган шийдвэрлэхээр харьяалал тогтоолоо.

Шалгалтын явцад техникийн болон кибер аюулгүй байдлын нарийн шинжилгээ хийх шаардлага гардаг тул зөрчил шалгах ажиллагаанд салбарын эксперт, мэргэжлийн байгууллагыг татан оролцуулах эрх зүйн боломжийг нээж, зөрчлийг мэргэжлийн түвшинд, шуурхай, үнэн зөв тогтоож, хэрэглэгч болон бизнесийн эрх ашгийг цаг алдалгүй хамгаалахад чиглэгдэнэ.

Дээрх дэлгэрэнгүй танилцуулгыг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.3-т заасны дагуу боловсрууллаа. Дээрх дагалдах хуулийг Өгөгдлийн тухай хуулийн төслийн нэр томьёо, үг хэллэг, утга найруулгатай уялдуулан нэмэлт, өөрчлөлт оруулан боловсруулсан.